

МАЛІ ДРУЗІ

ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІТВОРИ У Г.

ЛЬВІВ, ЧЕРВЕНЬ, 1944.

Ч. 6. РІК VII. ЦІНА 1.50 ЗОЛ.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ДЛЯ МОЛОДШИХ ДІТЕЙ.

ЗА ЛЮТИЙ.

I. Тінь. II. Жук.

III.

Хто з вас, діти, пильно вчився,
І до мапи придивився,
Відгадати вміть зуміє,
Що жирафи довгошиї,
В Африці, в степах-саванах
Проживають. Вість це знана,
А верблюд, хоч людям служить,
Невибагливий він дуже —
Вміть колючий з'їсть кактусик,
А в біді й патик розкусить.

Скажуть, певне, діти мудрі,
Що на півночі у тундрі,
Де покрите все снігами,
Бідні люди їздять псами.

Кожний знає не від нині,
Що вода, це скарб... в пустині.
В ескімосів з льоду хата,
А зі снігу там загата.
Струс, хоч птах, копита має,
В Африці він проживає.

Ген, на півночі є море,
В нім крижини наче гори,
Там живуть ведмеді білі,
Плавуні швидкі і смілі.
А кремезні крокодили
Не в Дніпрі живуть, а в Нілі.
В вирії, де зим немає,
Там чобіт ніхто не знає.
Ще скажу всім без вагання,

Що останнє те питання
Завдало найбільше муки.
Врешті вам даю у руки
Розгадку оцю путящу.
(Чи знайшли ви може кращу?)
Мудрі книги прочитав я,
Вчених всіх про те питав я,
І, на жаль, лінивим мушу
Дуже засмутити душу:
Тих країн ніде немає,
Де прямисько в рот злітає
Дош вареників біленьких...

M. Петрів.

IV. Вуха.

ЗА БЕРЕЗЕНЬ.

I. Літак. II. Олівець. III. Свічка.
IV. Вітряк. V. Сніг.

VI.

Ви згадали — це не ріг,
Тільки місто Кривий Ріг.
Розвивається, цвіте
Над рікою Інгульцем.
Там родовища руди,
Пребагаті, хоч куди!
А з руди є той метал —
Найцінніша в світі сталь.

M. Петрів.

ЗА КВІТЕНЬ—ТРАВЕНЬ.

I. Муха. II. Бджола. III. Свинка.
IV. Ворона. V. Павук і мітла. VI.
Корова, баран, курка.

Дощик

Довго сонце пáрило,
Землю напеклó...
Хоч би раз нахмáрило,
Тінню затягло!..

І земля стомилася,
Квіти поляглі...
— Боже! — все молилося,
Дощику пошли!

Божа воля сталася,
Втішився ввесь світ:
Хмара насувалася
З заходу на схід.

З заходу повіяло
Теплим вітерцем,
Потім враз засіяло
Бризками-дощем.

Іди, іди, дощику,
Не переставай,
Спраглу землю-матінку
Щедро напувай!

Дай снаги набратися
Врунам молодим:
Нам земля віддячиться
Збіжжям золотим.

Квітами веселими
Луки заряснять,
Радісні над селами
Співи задзвенять!

Іди, іди, дощику,
Довго не вгавай:
Хай росте й пишається
Наш багатий край!

Ол. Варавва.

А вже весна, а вже красна, зі стріх вода капле, молодому козакові мандрівонька пахне. Ой, пахне, пахне! На леваді давно вже золотіється латаття, у гайку синіють пахучі фіялки. Але сьогодні день наче навіжений — плаче холодним, дошкульним дощиком.

Івась розгорнув великий атлас і сказав:

— Увага: Рушаємо в мандрівку!

— Пальцем по мапі! — засміялась Галя.

— Не смійся, Галю, не смійся! І пальцем по мапі треба вміти мандрувати, — сказав поважно Івась. — Треба знати, де море, де суша, де гори, де низини, де підводні скелі, де землі родючі, де пустелі. Але це ще не все. Треба знати, де можна зустріти лева, де антилопу. А з папуасами або готентотами, думаєш, так легко порозумітися?

Всі діти обступили Івася. Навіть маленька Ася лишила в кутику лялю, впхнула між дітей свою кучерявеньку голівку й запитала:

— Пустіть мене! Я теж хочу мандрувати.

— Така мандрівка пальцем по мапі — це не цікава забава, — сказала незадоволено Галя.

— А ти думаєш, що це забава! — сказав Івась. А ти знаєш, що як підросту, то відвідаю всі ті місця. Я буду великим мандрівником.

Го, го! Наш Колумбе! — засміялась Галя. — Та що ж ти будеш відкривати? Америку вже відкрили, а другої, мабуть, немає.

— Я думаю, — сказала Катруся, — що ти не можеш бути таким славним мандрівником, як Колумб. Славні люди ніколи не були малими дітьми. Вони зійшли з неба на хмари, з хмар зіскочили на вершки гір, а з гір розійшлися по світі. Ні, славні люди не могли ніколи бути малими людьми!

— А це вже неправда, Катрусю! Я читав книжку: „Дитинство славних людей“.

— А Шевченко не був дитиною? Не мандрував до тих стовпів, що небо підпирають? — спитав Остапко.

— Та навіть наш Господь, Ісус Христос був дитиною. Ні, Катрусю, помиляєшся!

Катруся засоромилася, що всі такими твердими доказами збивають її погляд.

— Значить, наш Івась може колись бути таким великим мандрівником, як Колумб, — сказала Наталя.

— А що ж він буде досліджувати?

— Антарктиду! — перервав Івась.

— Та там так зимно! Як ти зайдеш на Антарктиду? В тебе ж скоро мерзнуть пальці!

— А Роальд Амундзен заїхав.

— Я думаю, — почала Катруся, — що Роальд Амундзен не змерзав. Це був такий чоловік, що зовсім не відчував зимна. Інакше він був би не заїхав на Антарктиду. А в тебе, Івасю, скоро мерзнуть пальці, ти не можеш бути таким мандрівником, як Роальд Амундзен.

— Неправда! — сказав Івась. У Роальда Амундзена також мерзли пальці, як і в кожного

чоловіка. Тільки він хотів заїхати на Антарктиду і заїхав. А я теж хочу заїхати туди і заїду.

Дрібниця те, що в мене мерзнуть пальці. Я буду колись великим мандрівником, бо хочу цього, а покищо мандрую пальцем по мапі. Рушаємо в дорогу! Хто зі мною?

— Я! Я! Я! — загомоніли діти.

До громадки нерішучо прилучилася і Галя. Маленька Ася побігла швидко в кут, взяла на руки лялю і сказала:

— Ходи ж, лялю! І ти поїдеш з нами у світ.

Івась показав якусь крапочку на мапі і сказав:

— Тут Одеса!

— А що то таке Одеса? — спитала Ася.

— Велике місто. Найбільший порт над Чорним Морем.

Ася аж виричила свої блискучі оченята, врешті спиталася:

— А де ж те місто? Це якась горошинка, чи квасолька!

— Асю! Не перебивай! Коли я кажу, що місто, то місто. Будеш багато говорити, то ми тебе не візьмемо.

Ася затихла, а Івась говорив далі:

— Заходимо до пристані, а там багато кораблів. Наш кораблик невеличкий. Навантажуємо харчі...

— І ідемо! — не стерпіла Ася.

— Асю, не перебивай мені! Не ідемо, ще треба набрати води до пиття.

— А нащо ж води набирати? — здивувалася Ася. — Та ж у морі її дуже багато.

— Так, але морська вода солена, її годі пити.

Тимчасом тепле, привітне сонечко глянуло з-за хмари.

— Погода! — крикнув Івась. — Лишаємо наш кораблик в Одесі, а самі йдемо в гайок збирати квіти.

Івась замкнув атлас і положив його на полицю.

Всі діти вибігли з кімнати. Не залишилася і маленька Ася.

— Ходім, лялю! І ми підемо збирати квітки.

Мирослав Петрів.

Калина не гнеться...

(У Зелені Свята).

Закувала зозуленька
В зеленому лузі,
Усміхнеться Україна
До нас, любі друзі.

До схід сонця, над потоком
Калина зацвіла,
Цвіт біленький, лист широкий,
Запашна і мила.

Тих згадаймо, що упали
Та за Україну,
Що хотіли підіймати
Червону калину.

Хоч калину пригинали,
Калина не гнеться,
Ще та наша Україна
До нас усміхнеться.

Ясно, ясно сонце сяє,
Зеленіє нива,
Буде жити Україна
Вільна і щаслива.

Треба всім нам, любі друзі,
Сили набирати,
Щоб ми нашу Україну
Могли захищати!

Уляна Кравченко.

Народнім лицарям

Народнім лицарям, ушавленим
[боями]

Зриваймо радісно квітки,
Вінчаймо їх терновими вінками
Безсмертям на віки.

Народна пам'ять їх ніколи не
[забуде,

І доки житиме народ,
Їх світлий образ сонцем буде
І в день весни, і в ніч негод.

О. Олесь.

Був чудовий весняний ранок. Два братики, Омелько і Тарасик, відчинили вікно і з насолодою вдихали чисте повітря.

В той час до кімнати влетіла бджілка. Може її знадили ледве чутні пахощі колонської води, а може побачила над дзеркалом велику голівку червоного паперового маку.

Вона швидко спохватилась, що в кімнаті нічого їй шукати, але поворотної дороги не вміла найти. Вона вдарилась голівкою об шибку другого, невідчиненого вікна і жалібно бриніла, надаремне намагаючись вилетіти на волю.

Тарасик почув її бриніння і підійшов до неї.

— Бідна бджілка, — сказав. — Треба її випустити, щоб не гаяла часу. На лугах і по лісових зрубках повно квітів. Бджілці спішно збирати медок. Хто знає, може вона прилетіла з пасіки дядька Мирона, що нераз дає нам у гостині покоштувати меду...

— Мед — солодка й вартісна

річ, — відповів Омелько. — Але як ти думаєш, чи вся вартість бджоли тільки в тому, що вона збирає мед?

— О ні, я знаю, що бджоли приносять ще й віск.

— Колись у давнину, — розказував Омелько, — коли не знали електрики, карбіту, нафти чи земного воску, світили свічками з бджільного воску. І тепер ще світять ним, але воску не так то вже й багато.

— Я бачив, як тітка Уляна готувала мазь проти ран і давала до неї воску, — пригадав собі Тарасик.

— Так, — погодився Омелько, — бджолиний віск має лікувальні прикмети. Але, чи знаєш ти, яку ще користь приносять бджоли?

Тарасик задумався: — Ну, що ж, мед... віск... Здається, вже все...

Омелько засміявся: — Бачиш, найважливіше ти забув. Без меду і без воску ми могли б обійтися, а без цієї третьої користі, яку нам дає бджола, ні.

— Цікаво, — заговорив Тарасик. — Розкажи, що воно таке!

— Коли цікавий, то послухай! Бджілка літає з квітки на квітку, збираючи мед. При тій нагоді вона запорошує собі голівку та ніжки ніжним пиломком, що знаходиться в кожній квіточці на малесеньких прутиках, пиляках. Щоб квіточка перетворилася в овоч, ягідку чи зеренце, мусить пилок з іншої квітки того самого роду попасти до її осередку-зародня. І саме бджілка є тим корисним створінням, що несвідомо переносить пилок з квітки на квітку. Подумай, що було б, коли б бджілка не робила нам цієї прислуги!

— Ми не їли б ні яблук, ні черешень! — заговорив з острахом Тарасик. — Не було б ні солоденького горошку, ні квасольки, ні маку. Хто ж тоді смакував би добру гречану кашку з молоком або сметаною?

— Авжеж, — притакнув Омелько, — без допомоги бджіл і інших комах, які годуються медом, не могло б розвиватися ні городництво, ні садівництво, а й хліборобство мало б великі втрати.

— Цікаво! Дуже цікаво! — дивувався Тарасик. — Тепер у мене дядько Мирон ще поважніша людина, ніж досі. Він же пасічник...

— Все пасічницьке заняття, як бачиш, важливе і незвичайно корисне. Воно буде тим краще виконувати свої завдання, чим більше в нас буде пасік. Добре ведена пасіка дає людині такий же прибуток, як кілька гектарів поля — заявив Омелько. — Є

вже в нас люди, що живуть тільки з пасічництва. Але, назагал, пасічників у нас розмірно небагато. Ще чимало лісових зрубів, лугів і квітів залишається в нас невикористаними.

— Як я виросту, буду пасічником! — заговорив Тарасик. — Дядько Мирон напевно не відмовиться навчити мене тієї мудрости.

— Хвалю тебе за це, — сказав Омелько. — У наших батьків є поле, сад, обійстя обсажене столітніми липами. В околиці чимало лугів, лісів і зрубів. Сіють тут чимало гречки й лубіну. Мають бджілки з чого збирати мед. Але, цього не досить! Ти, брате, мусітимеш ще багато вчитися, щоб збагнути весь пасічний досвід. Найкраще буде, як ти попросиш батька віддати тебе в пасічничу школу. Пасічник мусить вивчити прекрасно бджолу, її життя, працю, звички й недуги. Пасічницьке знання широче і його треба здобувати пильною та довгою працею.

— Це мене ще більш захо-
чує! — заявив Тарасик. — Я бу-
ду радо вчитися пасічничої му-
дрости, бо бути пасічником —
почесне звання.

Тарасик відчинив вікно і випу-
стив бджілку.

— Лети, бджілко, в чисте по-
ле, в сади й городи, а як вернеш-
ся до своєї пасіки, привітай усіх
бджілок від Тарасика, майбут-
нього пасічника!

Р о л я н и к.

На пасіці

Перехресними рядками
Вулики в саду...
Я до пасічника-діда
Не по мед піду.

Я зайду, коли додому
Буду з школи йти:
Може зможу дідусеві
Чимсь допомогти.

Може вийде так, що мрії
Збудуться мої:
Може вирояться в діда
Молоді рої.

Посідають на деревах,
Гудом загудуть:
Дідусеві ж не дістать їх,
Ні гілляк зігнуть.

Я полізу на черешню,
В торбу рій струшу, —
Тим старенькому моему
Справді поможу.

Друзі ми, хай в нас нерівні
В десять раз літа...
В діда пахне медоцвітом
Сива борода.

І тому його й не жалить
Ні одна бджола...
От коли б уже й у мене
Борода була!...

Дід засипле рій у вулик,
Радісно зітхне,
Потім візьме й поцілує
Сбродко мене.

І погладить чуб мій ніжно
Дідова рука,
І простягне повну миску
Меду в щільниках.

Я скажу: „Та бійтесь Бога!
Щоб я стільки з'їв?!
Та до меду я й не дуже...
Та я й не просив...”

Тоді лагідно всміхнеться
Пасічник-дідусь:
„Іж, синочку, заробив ти!”
І... я... не... зречусь!

Миска повна, мед пахучий...
Ім, аж досхочу!...
Я до пасічника-діда
Не по мед ходжу!

О л. В а р а в в а.

ВІД МІСЯЦЯ ЧЕРВНЯ примірник „Малих Друзів“ коштує 1.50 зол.,
річна передплата 15 зол., піврічна 8 зол. Хто вплатив цілорічну передплату
і хоче одержувати журнал до кінця року, мусить доплатити тепер 4 зол.
Передплату й листи слати на адресу:

Ukrainischer Verlag — „Mali Druzi“, Krakau, Reichsstrasse 34.

Стець чемненько привітався,
Олівець у руку взяв
І сказав:

„Ви не сердьтесь, діду! Годі!
Зроду я не був ще злодій
І не буду далєбіг!
Я, дідусю, тільки біг
До садочка навпростець
Дати пані олівець”.

Дід мовчить, ні пари з рота,
Сперся на костур від плота.
„Що таке, чи дід глухий,
Чи не вірить, Боже крий?”
Ручку Стець простяг малу,
Смик старого за полу.
А дідок з горбатим носом
Похитнувся і мельк у просо,
А з-за діда довгий кий
На Стецька упав якстій.
Здивувався Стець немало:
„Ще такого не було!
Відки в діда взявся кий
Самобий?”
Став до діда приглядатись
І нараз — давай сміятись:
„Ха-ха-ха! От, диво тут!
Це ж не дід, а страхонуд!

Зі старого рукава
Он стирчить суха трава,
А з дірявих нагавиць
Мишки дві в нору — скакіць.
І побігли під межу —
А коли ж я добіжу?”

Гей, Стецуню, швидко, швидко,
Поки ще доріжку видко!

Ось біліє вже і школа,
Квіти там цвітуть навколо,
Виноград над ганком пнеться,
З грядки соняшник сміється,
На толбці ж попід садом
Ходить кіз рогате стадо.
Що ж подієш, Стецю, ти,
Як тобі тепер пройти?
Виступає цап рогатий,
Став до Стеця підступати,
Що підступить крок, то все
Бородою потрясе,
А з-за цапа цапенята
Мекекекають завзято.
Бережись тепер, небоже,
Тут відвага не допоможе,
Ти один, а їх громада,
Інша тут допоможе рада.

На майдані он здорових
П'ять колод лежить дубових —
Кум Іван їх тут привіз,
Як торік рубали ліс.

Не минув Стецько нагоди,
Шасть, мов мишка, між колоди,
Цап метнувся навздогін,
Та прибіг запізно він,
Бекнув грізно і спровола
Став обнюхувати вколо,
Кіз призвав на допомогу,
Справжню учинив облогу.
Стець тихесенько сидить,
На дорогу все глядить,
Чи на відсіч хто не йде —
Але де!

Бачить — сонце тихо гасне,
Потемніло небо ясне,
І з зеленої діброви
Йдуть овечки і корови.
Раптом чує лай собачий,
Глянув — пес кудлатий скаче
Муравію крізь майдан.
Упізнав Стецько:

„Султан!”

Пес спинився, щулить очі,
Потім швидко як не скочить,
Як не гавкне втішно-радо!

Врозтіч кинулося стадо,
Налякався цап рогатий,
Дав ногам чимскорше знати.
Виліз з-між колод наш Стець
Молодець,
По хребті собаку гладить:
„Пес допоможе, а не зрадить.
Цап мене вже не поколе,
Тож пора мені до школи”.

Гей, Стецюню, швидко, швидко,
Поки ще доріжку видко!

Пані квіти підливала —
„Що, Стецюню?” — запитала.
Стець понишпорив в кишені
І добув відтіль зелений
Олівець.
„Ось і він”, — промовив Стець,
„І спасибі за позичку”.
Гордість вицвіла на личку.
Усміхнулась пані любо,
Забіліли перли-зуби,
А в Стецька, мов зорі в ночі,
Блиснули веселі очі.

Отакий то був наш Стець —
А придібашці кінець.

Р. Завадович.

НАД КНИЖКОЮ

Я над книжечкою сів
Образочки оглядати,
Хоч ніхто мене не вчив
Ні читати, ні писати.

Та дарма! У мене брат,
Він стає мені в пригоді,
Все мені такий він рад,
Що й сказати вам це годі.

Пречудові, чарівні
Образочки він покаже
І про кожного мені
Щось цікавого розкаже.

Роляник.

Добрий день

Іде сонечко по небі
І всміхається до нас.
Веселіться, любі діти,
Добрий день, у добрий час!

Вам співають жайворонки
То для вас шумить ручай,
Вам кланяються тополі,
Вас до себе кличе гай.

Тії квіти на леваді
Розцвітаються для вас.
Веселіться, любі діти,
Добрий день, у добрий час!

М. Петрів.

Марійка та жабка

Гralись Дмитрусь та Марійка
у м'яча. Щось не поладнали та
й посварилися.

— А я тобі м'яча більш не
дам, — каже Дмитрусь.

— А я дядькові Дмитрові ска-
жу, і він з тобою не гратиметь-
ся, — Марійка йому в відповідь.
А це було найгірше для Дми-
труся.

— У... жаба ти погана, — за-
кричав Дмитрусь. Ніколи ще
він не лаявся, а це вже спересер-
дя не знав, як і висловитися.

Так образливо зробилося Ма-
рійці, оченята враз сльозами на-
лилися і побігла вона швидко
аж на самий кінець садка. Ну,
за що на неї Дмитрусь розсер-
дився, та ще й жабою назвав?

А як гарно у затишному, зе-
леному куточку в садку над ма-
леньким ставком! Трава така
пахуча, висока, аж по пояс Ма-
рійці. На воді латаття багатю, а
над спокійною водою літають
коники — дз, дз, дз, — чути.

Сіла Марійка під деревцем
і сумує. Коли раптом на сірий
камінець, що біля ніг Марійки
лежить, щось — плиг. Придиви-
лася вона, а то сірозелена жаба
з води на камінчик плигнула,
така товста, з тоненькими лап-
ками, очі вирячені, і кольору та-
кого, що її від каміння й відріз-
нити не можна.

От сидить вона зовсім спокій-
но, коли летить комар; жаба як
викине свого язичка, — не вису-
нула, а викинула, бо він у неї не
так, як у всіх тварин, а спереду
рота починається, а кінець його
коло горлянки.

Так от вона як викине свого
язика — і немає комарика. Ду-
же подобалося це Марійці —
адже ж комарі кусають і хворо-
бу малярію розносять, так їм
і треба.

Сидить Марійка, придивля-
ється до жаби. А жаба дивиться
на квітку, де по стеблині черва
повзе. Хап — і не має червяка.

Ну і жабка ж! Довго сиділа Марійка і придивлялася, як жабка викидає та й викидає язичка, хапає усяку комашню — мух, комарів, черв'яків, слимаків. А потім, як заквакала і у ставку всі жаби — ква, ква, ква, ква. А товста жаба пострибала по березі, так смішно, так чудно, а потім — бульк у воду й попливла далеко.

— Марійко, де ти? Марійко! — гукають Марійку здаля з-за дерев.

— А ось де вона заховалася! — каже дядько Дмитро. — Чого ти тут, Марійко, притаїлася? Ми тебе скрізь шукали. Дмитрусь каже, що ви посварилися і ти забігла.

— Дмитрусь мене жабою назвав, — відповідає Марійка, — я і побігла сюди, не захотіла з ним більше гратися, а тут жаба вистрибнула з води, і знаєш, дядечку, зовсім вона мені не погана, — вона тут комарів лови-

ла і мух усяких. А скажи, дядечку, правда ж, нічого жабою лаятись?

— Звичайно ні, то ви не знаєте, що жаби нам корисні, — вони всяку шкідливу комашню їдять, а людині ніякої шкоди не приносять. Он у інших країнах — у Франції та Англії — садівники їх нарочито купують, а у Франції їх навіть їдять, тільки там вони трохи іншої породи. Ну, ходім, же, Марійко, та помириться з Дмитрусем, а то йому вже сумно.

— Ти, дядечку, йому теж розкажеш, що жаби хороші й корисні, щоб він теж знав про них, а я завтра прибіжу ще на них дивитись. Надобраніч, жабки! — гукнула вона.

— Ква, ква, ква, — проспівали жабки в ставку, наче відповідаючи Марійці.

О. І.

Поснідала Галина
І вибігла з хатини,
Лишивши на столі
Дві мисочки малі.

Дві мисочки немиті,
Замурзані, обліті, —
В них мух веселий рій
Доснідує мерщій.

Прийшов Івась — і їсти
Сів з мисочок нечистих,
А як обід вже з'їв,
За книжку знову сів.

А кіт Мурко зіскочив
(Він теж обідать хоче!)
Поївши, скільки зміг,
Швиденько спати ліг.

Під вечір мушки скачуть,
Івась же — гірко плаче,
І гірко плаче кіт —
У всіх болить живіт.

Всі, сівши на лежанку,
Проплакали до ранку, —
Далися їм взнаки
Немиті мисочки!

Леонід Полтава.

Щоб було багато нас

До веселого садочку
Коло церкви на горбочку
Біжимо ми по піску,
По зеленім моріжку.

Не боятся втоми ніжки,
До садка йдемо ми пішки,
Де чекають нас книжки, —
Усілякі іграшки.

Хто в садочку не буває,
Той і розкошів не знає —
Гей, приходьте, діти, враз,
Щоб було багато нас.

Р. Завадович.

ВСІМ УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ з нагоди закінчення шкільного року бажання щасливих вакацій, їхнім же дорогим Батькам сили перебути лютий час і виростити діток своїх здоровими й розумними собі й народові на славу складає

Редакція „Малих Друзів” — Дідусь Данилович.

Чорногуз і жаби

Те, про що розказуватиму, ді-
ялось не тепер, а давно. Злетіли-
ся всі птахи на широкій долині
й стали раду радити, кого б то
їм вибрати за царя.

— Нехай царем останеться
Орел, — сказав цибатий Дятель.

— Ні! — запищали Чайки-ре-
готухи. — Орел зашився в кар-
патських лісах, а до нас і не за-
гляне. Оберімо собі свого ни-
зинного царя.

— Хай Яструб буде царем! —
крикнула Ворона.

— Не хочемо! Не хочемо! —
запищали всі пташки.

Тут виступив поважний Шпак
і сказав:

— Нехай нашим низинним ца-

рем буде Чорногуз. Він птах
статечний, розважний і справед-
ливо пануватиме над нашою
крилатою сім'єю.

— Хай буде так! — закричали
всі птахи й радісно замахали
крилами.

— Хай живе цар Чорногуз! —
крикнув Шпак.

Оклик той підхопили всі пта-
хи.

Чорногуз стояв збентежений.
Такої чести він не сподівався. По-
ки отямився, Чайки принесли
з плавнів прекрасну золоту ко-
рону й вложили Чорногузові на
голову. Птахи поклонилися но-
вому цареві й полетіли до своїх
справ. Чорногуз остався на до-

лині сам зі своєю жінкою. Захотів він побачити, чи йому до лиця в золотій короні. Не мав дзеркала, тому підійшов до озера, щоб глянути в його тихе плесо. Ледве нахилився, корона злетіла з голови і впала в воду. Може Черногуз був би її віднайшов, та жаби побачили корону і гуртом закотили її до своєї столиці — Жабурині. Там негайно обрали собі царя і він коронувався, як Жабурин І.

На березі жінка почала лаяти Черногуза.

— Ти сякий, такий! Тебе добрі птахи царем обрали, а ти корону жабам віддав!

— Тихо! Тихо! — заспокоював Черногуз. — Ловім жаби доти, доки вони мені не віддадуть корони.

Від того дня і донині всі Черногузи ловлять жаб. Низинні птахи не мають царя, а під водою в Жабуринні панує вже Жабурин СХХV. Буде він панувати, поки Черногузи не відберуть йому корони. Чи це коли станеться, не знати.

Мирослав Петрів.

Івасик з міста

Тільки дивиться Тарасик: ну й чудний отой Івасик, — перший раз він на селі.

Що побачить, все питає, нічого ніяк не знає, виріс мов не на землі.

Бачить: ходить он далеко понад річкою лелека...

— Що за звір ото? — пита.

— Та який же звір? То птиця. А ти думав, що лисиця?... Та лисиця ж не літа.

Як весна лише настане, сонце весело прогляне, — вже й лелека коло нас.

Над болотом днями ходить, у воді холодній бродить, — жабу шукає повсякчас.

А настане перший холод, вже його лякає голод, утікає в інший край.

Ну, тепер вже добре знаєш? А якщо не пам'ятаєш, коли схочеш — запитай.

Бачиш, он літає бджілка, а ото он сів на гілку яструб, — сильний, хижий птах.

Ач, уже піднявся вгору. Він курчат маленьких з двору тягне прямо на очах.

В поле вдвох пішли: Тарасик і чудний отой Івасик, той маленький з міста гість.

Щось побачив, вже питає... Ну й чудний, та він не знає, він не знає, що він їсть!...

Бо побачив в полі жито, став Тарасика просити, щоб трави тії нарвав.

Та то ж хліб! Навіщо рвати? Його будуть люди жати, як до-стигне у жнива.

— А ото росте пшениця, почала вже колоситься, а край шляху, бачиш, — льон.

З нього ось сорочка в тебе із тоненьких волокон.

Треба знати все самому. Ось повернемось додому — на город свій поведу; землю сам копав весною, хоч сміялись надо мною, мов не буде там ладу.

А у мене все в порядку, люблю глянути на грядку: огірочки є малі...

Іде, розказує Тарасик. Хоче вивчить все Івасик, — те, що роблять на селі.

Василь Онуфрієнко

ТРИЗАГАДКА-НЕДОМОВКА.

Я маленька комашина,
З дощечок моя хатина,
Швидко мчуся, наче стрілка,
Називаюся я...

Не дармую я ніколи,
Все то в ліс, то в сад, то в поле,
Все до праці наперед,
І ношү солодкий...

Хто про мене добре дбає,
Той із мене користь має,
Хто ж ласунчик наголюб,*)
Я йому держу...

*) наголюб — геть чисто

Р. Завадович.

ХТО ЦЕ?

Іде лісом козачок,
Надів плащ із колючок,
Із вовком зустрівся —
Клубочком скрутився.

К. Перелісна

Літо м у садочку

КАЗКА — ІНСЦЕНІВКА.

Літнє сонце гарячим промінням залило сад. Стоять на клумбах квіти, ледь коливаються від вітру, — тут і рожева Троянда, і біла Лелія і червоний Мак, і жовта Ромашка, і синій Дзвоник.

Здалека чути ніжну пісеньку. Її співає дівчинка, що входить з відеречками в садок.

ДІВЧИНКА.

Є у мене два відерця,
Добіжу я до озерця,
Щоб водиці там набрати,
Любі квіти поливати.
Я ж сама їх тут садила,
Поливала і ростила,
Кожну грядку обкопала,
Щоб земля пухкенька стала,
Щоб садочок, як в намистах,
Був у квітоньках барвистих.

КВІТИ (вклоняються дівчинці, мов від вітру, тихо шелестять).

Дякуємо... Дякуємо...

ДІВЧИНКА.

Хтось, здається, промовляє?

Ні, то вітер повіває!

В сад влетіла золота Бджілка.

Дівчинка від радощів аж в долоні заплескала.

ДІВЧИНКА.

Золотавка — Бджілка
За медком летить,
В неї, мов сопілка,
Голосок дзвенить.
Простягніть їй, квіти,
Вінчики пахучі,
Дайте сік їй пити —
Золотий, тягучий.

БДЖІЛКА.

Дзз... я лечу за медком
В літній день холодком,
Сік пахучий я п'ю
Під співанку свою.
Буде мед золотий,
Буде віск запашний!
А що, дівчинко, ти робиш?
Так між квітами все ходиш?

ДІВЧИНКА.

Ні, я з квітами дружу,
Їх від лиха бережу.
М'яко спушую землю,
Приношу для них водицю.

Схопила дівчинка свої відеречка — і побігла до озерця за водою. А квіти враз ожили, зійшли з своїх місць, загомоніли.

КВІТИ.

Яка хороша дівчинка...

Між квітами в'ється золота
Бджілка. Прилетіла до Троянди,
поцілувала її і вклонилась.
БДЖІЛКА.

О, саду красо, трояндовий цвіт,
Прийми ти від мене подяку
[й привіт!]

ТРОЯНДА.

Тільки ночі зникла мла,
Я від сонця розцвіла,
Повна щастя і краси,
Вся у перлах від роси.
Линуть бджілки золотисті
До квіток моїх барвистих,
З пелюсточок п'ють напій,
Мед збирають золотий,
Всі пишаться тут мною,
Звуть князівною ясною.

РОМАШКА.

Я розкрила у садочку
Рано-вранці пелюстки,
З мене діти в холодочку
Кучеряві в'ють вінки.
Я бідніша серед квітів,
Тільки ж маю я проте
Повне щирости, відкриті,
Ясне серце золоте.

ЛЕЛІЯ.

Не розкішна, не барвиста,
Сніжно-біла я і чиста
Розцвіла в саді,
Кажуть, що лелія срібна
Є до кожного привітна,
З кожним у ладу.
Я люблю тихенький вітер,
Бо тоді шепочуть квіти
Казку золоту.

ЧЕРВОНИЙ МАК.

Я люблю виростати у полі —
Там, де вітру і сонця доволі,
Де пшениця, як море, шумить,
Де синіє небесна блакить.
В мене в маківці зріє зерно —
І смачне і солодке воно!

СИНІЙ ДЗВОНИК.

На весь садочок
Мій голосочок:

Дзінь-дзень!

Я дзвоником граю,

Сміюся, співаю

Весь день.

Послухайте, діти,

Послухайте, квіти:

Дзінь-дзень!

Хай буде вам ніжно,

Хай буде вам втішно

Весь день!

Сплелися квіти у барвисте ко-
ло — як у вінок, закружляли
в танку. А між ними в'ється-ли-
не, виблискує на сонці золота
Бджілка. Квіти співають

ПІСНЮ КВІТІВ.

У таночку, як в віночку,

Сплетемося ми в садочку

В теплий день ясний.

Ніжну пісню нам співає,

Світлу казку навіває

Вітер-вітровій.

А як ніченька настане,

І обгорне все туманом —

Ми заснем в росі,

Голубім, прозорим ранком

Сонце стрінемо ми танком,

В молодій красі.

Здалека чути голос дівчинки.

Квітоньки-сестриці,

Несу я вам водиці,

Холодної, яснїї,

Від сонця золотої!

Стихає танок квітів, поволі во-
ни стають на давні місця, тільки
ледь коливаються ритмічно —
мов від вітру. Чується пісенька,
яку співає дівчинка. Пісенька
дужчає. Дівчинка входить на сце-
ну і несе відеречка, повні води.

Починає танцювати і поливає
квіти.

Н. К а л ю ж н а.

Ми станем на зміну батькам

Гримить Україна суворо
І наша дорога тяжка...
Вже скоро, вже скоро, вже скоро
Ми станем на зміну батькам.

І сльози, і кров, і пожари
В борні загартовують путь —
Не даром, не даром, не даром
Герої життя віддають.

Хай ми трохи підростем,
Наберемося снаги, —
І побачать, і відчують
Нашу силу вороги,
Хай ми трохи підростем...

Гей, нумо до праці, до діла,
Кому що посилі — берім,
Щоб душу, і серце, і тіло
Скріпити в юнацькій порі.

Щоб туго напнулися м'язи,
Щоб кров зашуміла палкіш.
Всі разом, всі разом, всі разом
Ставаймо у лави скоріш.

Хай ми трохи підростем,
Наберемося снаги, —
І побачать, і відчують
Нашу силу вороги,
Хай ми трохи підростем...

Великих батьківських завітів
Не кинем ніде ми й на мить...
Ми ж роду козацького діти,
В нас кров запорізька кипить.

Гримить Україна суворо
І наша дорога тяжка.
Вже скоро, вже скоро, вже скоро
Ми станем на зміну батькам.

Хай ми трохи підростем,
Наберемося снаги, —
І побачать, і відчують
Нашу силу вороги,
Хай ми трохи підростем...

Михайло Ситник.

Вітай, осяйне літо!

(Вакаційна пісня).

Дзвінок у нашій школі
Останній дзвонить раз,
На стрічу вольній волі
Вже кличе сонце нас!

Ми друзі, юні друзі,
Бадьорі наші лави.
Ростем, як квіти в лузі,
Батьківщині на славу!

Радій, живи дітворо, —
Щасливий юний час!
Поля, ліси і гори
В дорогу кличуть нас!

Ми друзі, юні друзі,
Бадьорі наші лави.
Ростем, як квіти в лузі,
Батьківщині на славу!

В мандрівках, у таборах,
Під звук грімких пісень,
В карпатських вольних горах
Цвіте наш юний день.

Ми друзі, юні друзі,
Бадьорі наші лави.
Ростем, як квіти в лузі,
Батьківщині на славу!

Б. Данилович.

Хотів би я знати...

Хотів би я знати,
Про що розмовляє
Берізка з берізкою рано в гайку;
Про що невгамовна
Синичка співає,
Стрибаючи з гілки на гілку
[в садку?

Хотів би я знати,
Про що то воркоче
Бентежна голубка у нас під
[дашком?

Про що загадково
Струмочок шепоче,
Збігаючи в пишну долину ярком?

Хотів би я знати,
Про що завжди мріє
Лелека, забрівши в високу
[траву?

Яка саме зірка
У небі зоріє
Для мене, аж поки я в світі живу?

Хотів би я знати,
Що рибка говорить,
Коли табуниться в прозорій
[воді?

Хотів би я знати,
Чи дихають гори,
Чи біль відчувають лани золоті?..

Хотів би пізнати
Я все, достеменно,
Бо так же життя я, життя я люблю,
Що кожную новину
Про світ незбагненний
Душею і серцем жадібно ловлю!

Ол. Варава.

Чому я голодний?

Чи на селі, чи в місті — скрізь люди будують собі житла, доми. При такій будові майстри вживають усяких знарядів і різного матеріялу, як, напр., пили, сокири, дерева, каменю, вапна, заліза, тощо.

Людський організм це теж будівля. Але ця будівля не мертва, вона живе, ходить, працює, дуває. І при всіх цих діях, а навіть підчас спочинку, витрачає багатько енергії — сили. Щоб

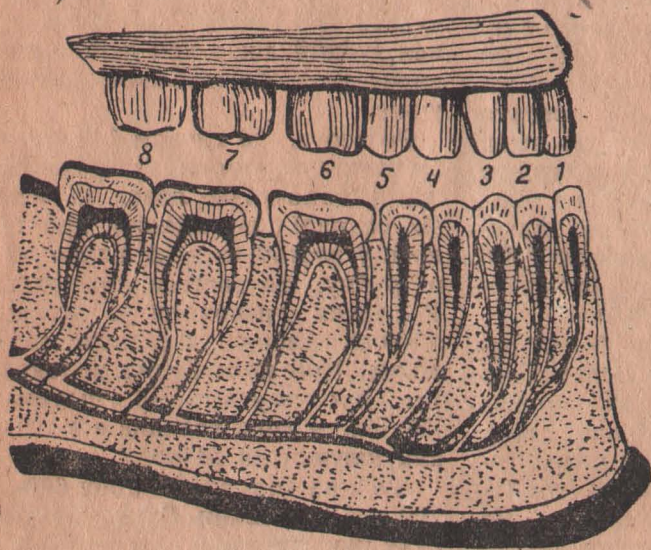
ним будівельним матеріялом і водночас єдиним джерелом прибутку сили. Якщо людина перестає жититися, то вона починає худнути, втрачати на вазі і вкінці гине від виснаження. Отож живлення є першою потребою людини і взагалі всякої живої істоти.

Коли відчуваю голод, то це познака, що організм допоминяється поживи. Як же ми заспокоюємо голод і яким саме способом частини їжі, що є конечні й корисні для нашого організму, отже для здоров'я та життя — потрапляють із шлунка чи кишок у кров, а далі до всіх клітин організму?

Початком цієї дороги є ротова порожнина. Тут їжа роздрібноється з допомогою зубів. А здорова людина має 32 зуби, по 16 у верхній і нижній щелепах. З них чотири передні зуби називаються різцями. За ними йдуть ікла по одному з кожного

боку знову набути, треба для нашого організму поживи. Поживні речовини, які розносяться кров'ю, є для організму єди-

ним будівельним матеріялом і водночас єдиним джерелом прибутку сили. Якщо людина перестає жититися, то вона починає худнути, втрачати на вазі і вкінці гине від виснаження. Отож живлення є першою потребою людини і взагалі всякої живої істоти.

Зуби людини. Нижня щелепа в поздовжньому розрізі. 1, 2 — різці, 3 — ікла, 4, 5 — малі кутні зуби, 6, 7, 8 — великі кутні зуби, 8 — зуб мудрости; на поздовжньому розрізі видно, що всередині зуби мають м'яку зубну тканину з нервами й кровоносними судинами.

ють звичайно до 20 або навіть до 25—30 року життя, і називаються вони „зубами мудрости”. Різцями ми головно відкушуємо, іклами відкушуємо й розриваємо великі куски, а кутніми зубами розжовуємо та розтираємо їжу.

Що краще буде їжа роздрібнена, то корисніша для організму. З цього заввага, що їжу треба докладно пережувати, не спішитися при їжі та добре вимішувати її зі слиною.

Дуже погано, коли людина має нездорові, гнилі, нераз аж чорні зуби, а то й зелено-бурі від перегнутих решток їжі. Від здоров'я зубів у великій мірі залежить здоров'я всього організму. Поруйновані зуби не всілі добре розжувати чи відкусити їжу і внаслідок цього їжа в більших кусках потрапляє до шлунка. Те, що мали зробити зуби, з десятиро більшим зусиллям мусить виконати шлунок.

Зуби треба завжди бодай рано та головно перед сном вичистити щіточкою. Не можна теж нищити самовільно зубів, — не можна довбати в них гострими речами із заліза чи іншого твердого матеріялу. Не можна пити на перемену зимної та гарячої води, їсти морозиво після чаю, тощо.

Причина в тому, що зуб це дуже складна частина, яка в своїй середині має м'яку тканину, багату на судини та нерви. Ці судини й нерви входять у порожнину зуба тонкими каналами, які пронизують кусні зуби. Навколо м'якої тканини знаходиться дуже тверда тканина, що на-

зивається дентином. Сама ж поверхня зуба вкрита шаром надзвичайно міцної речовини, так званої зубної емалії. Внаслідок такої будови зуби мають велику міцність. Проте ж небайливий догляд за зубами, розкушування твердих предметів (горіхів, сухарів тощо) — усе це спричинює пошкодження зубної емалії та веде до руйнування зуба.

Кожна культурна людина йде — навіть зі здоровими зубами — бодай двічі в рік до зубного лікаря. Зокрема кожне пошкодження зуба треба негайно лікувати. В кожній школі повинен зубний лікар хоч двічі в рік провести обслідування зубів учнів.

Розтерта, зі слизом і слиною змішана в ротовій порожнині їжа з допомогою язика та м'язів ротової порожнини проходить у глотку та звідти попадає в трубку, що зветься стравохід. У стінках стравоходу є гладкі м'язові волокна та слизова оболонка. При допомозі цих волокон їжа просувається до шлунка. Подібні м'язові волокна є в стінках шлунка та кишок.

Людина виділює за добу 600—700 куб. см. слини. Слина змочує суху їжу, змиває з слизової оболонки рота шкідливі та непотрібні речовини та перетравляє крохмаль, що є в їжі.

Дуже погана звичка плювати без потреби слиною, — це й негарно і шкодить організмові. А вже плювати на долівку в хаті — це й дуже негарно і нездорово. Зокрема слина хворої людини має в собі заразні, що розносять хворобу!

Шлунок це найширша частина травної трубки. Тут їжа перетравлюється при допомозі шлун-

відрізок тонких кишок — це дванадцятипала кишка, до якої впадають протоки з підшлункової залози та з печінки.

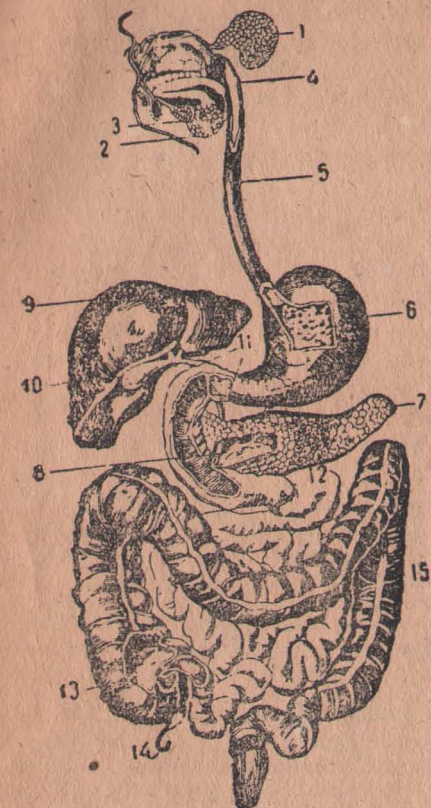
Сік підшлункової залози перетравлює поживу, а печінка приймає теж важну участь у травленні. Дуже важне діло печінки — це вироблення жовчі, яка жовчною протокою проходить у дванадцятипалу кишку і сприяє перетравленню поживних речовин.

Початковий відрізок товстої кишки це сліпа кишка, від якої відходить червоподібний відросток. А тому, що деколи в ньому застоюється, або загниває їжа, та ще оселяються глисти — це викликає запалення відростка. Щоб рятувати людину від терпіння, а то й смерті, лікар оперує — як це кажуть „на сліпу кишку” — вирізуючи зовсім червоподібний відросток.

Неперетравлені та невсмоктані частини їжі, по проході в товстих кишках, зовсім виділюються назовні.

Щоб їжа вийшла на здоров'я, вона повинна бути смачна, добре приготована, охайно подана. Хто їсть — ніколи не повинен гніватися, з досадою та смутком сидати за стіл. Завжди краще пождати, аж минеться гнів і свірка, а тоді в широму, веселому настрої і чорний сухий хліб краще смакує, як у гніві лакмінка. І треба пам'ятати ще одне: живемо не на те, щоб їсти, а їмо на те, щоб жити, а живучи, працювати для власного й загального, народного добра.

Юліян Тарнович.

Загальне розміщення травних органів.

1, 2, 3 — слинні залози, 4 — глотка, 5 — стравохід, 6 — шлунок, 7, 8 — підшлункова залоза, 9 — печінка, 10 — жовчний міхур, 11 — жовчна протока, 12 — тонкі кишки, 13 — сліпа кишка, 14 — червоподібний відросток, 15 — товста кишка.

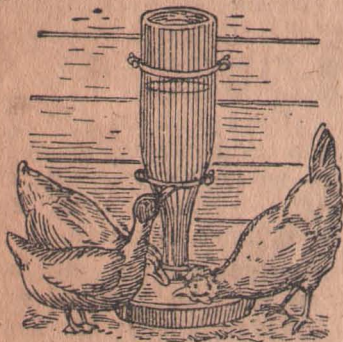
кового соку. Із шлунка їжа проходить зразу тонкими, а потім товстими кишками. Початковий

ВИНАХІДНИКИ.

Два друзі — Івасик і Тарасик, винахідники й майстри на всі руки.

Оце раз показує мені Івасик штудерне коритце для курей, що його він змайстрував. Дві петлі прикріплені до дошки, а в них, шийкою вниз, стоїть пляшка з водою. Під пляшкою, на землі, коритце, чи тарілка. Шийка пляшки майже доторкається дна тарілки.

Як кури пють воду, вона все тече свіжа та чиста з пляшки. А відразу вона витекти не може і кури її не розхлюпують.

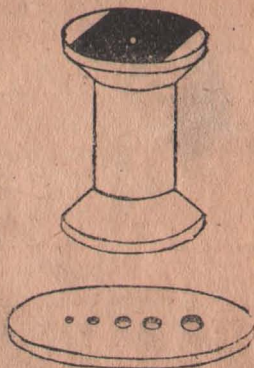

Похвалив я Івасика, та він не дуже вдоволівся цим, бо, каже, Тарасик кращу штуку придумав — автоматичне гніздо.

Як тільки курка знесе яйце, дно гнізда відчиняється і яйце падає з нього вниз, на соломі. А курка обернеться, щоб, по своєму звичаю, оглянути яйце, та бач, нема нічого. „Ну, подумас, це певне мені здається, що я яйце знесла“. І знову знесе яйце. А гніздо знову відчиниться і знову порожнє. А курка знову і знову знесе яйце. Цілу копу яєць за день знесе!

— Так, — кажу Івасикові, — це справді добрий винахід, та все ж твій кращий.

А ви як думаете, чий винахід кращий?

НАЙДЕШЕВШИЙ МІКРОСКОП.

Візьми кусок чорного паперу (до затемнювання вікон) і проколи в ньому кінцем голки дуже маленьку дірочку. Приложи папір до самого ока і нагнись близько до сторінки книжки. Через цю маленьку дірочку букви покажуться тобі більшими. А щоб зручніше було дивитися, приклей папір з дірочкою на шпильку з ниток, так, щоб дірочка найшлася над отвором у шпильці. Такий „мікроскоп“ побільшує вп'ятеро.

Можна зробити ще кращий мікроскоп, та до цього треба кусок олова. Розплескай його молотком на тонку пластинку, обріж ножицями в форму колеса і в цьому колесі просвердли кілька дірочок, — одні більші, другі менші. В одній дірочці затримається маленька капля води, в другій — більша. Капля води — оце й „мікроскоп“.

ОГІРОК У ПЛЯШЦІ.

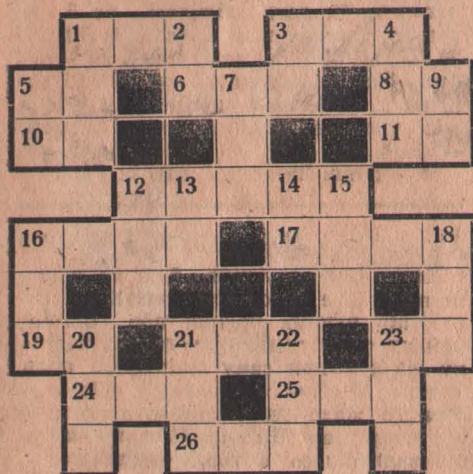
Чи не чудо — огірок у пляшці, а то й гарбуз у карафці?

Кому чудо, а кому тільки розумна штука. Коли на грядках у городі зав'яжуться огірки, вистачить просунути малий огірочок крізь шийку пляшки й залишити пляшку на грядці. Огірок і виросте в ній — от і вся хитрість.

1. ХРЕСТИКІВКА НА СКЛАДИ.

(в кожне поле треба вписати не одну букву, а цілий склад).

ЗНАЧЕННЯ СЛІВ:

Поземно: 1. стоїть у кузні; 3. людина, що має пошкоджені частини тіла; 5. домашня тварина; 6. шкільна вправа; 8. шатро; 10. річкові тварини; 11. подарунки; 12. летунство; 16. прилад для сукання ниток; 17. заплата за добрий вчинок; 19. вага опакування; 21. комахи, що нищать засіви; 23. скаління; 24. харч, що призначив хворому лікар; 25. примірюватися з рушницею; 26. сподівання.

Прямовисно: 1. українське військо в давнину; 2. куш; 3. молода домашня птиця; 4. країна в Півн. Америці; 5. е на дереві; 7. країна в півн. Європі; 9. міра довжини (в множині); 12. столиця Греції; 13. придане, посяг; 14. вартість; 15. що збираємо в літі; 16. рядно; 18. податок; 20. сучасний винахід; 21. чорт; 22. народ; 23. давня зброя (спис).

2. СКЛADOVA ЗАГАДКА.

Зі складів:

ан, ан, віс, ден, ек, за, і, йо, ка, ка, каз, ла, на, на, ни, па, ра, ран, ран, рет, ри, са, тист, шин
утворіть одинадцять слів таких значень:

1. 1. військове доручення;
2. 2. жіноче ім'я; 3. зубний
3. лікар; 4. країна в Азії
4. (давніше звалася Персія);
5. 5. буква в церковнослов'янській азбуці; 6. м'я-
6. сна страва; 7. військовий
7. шпиталь; 8. столиця Туреччини;
8. 9. недуга; 10.
9. біла заслона в кіні; 11.
10. зимовий засіб транспорту.
11.

Читаючи перші букви тих слів згори вниз, а опісля передостанні букви знизу вгору, дістанете початкові слова одної поеми Івана Франка.

3. ВИБЕРІТЬ БУКВИ.

Зі слів:

досада, трон, горіх, короґва, корок, корба, сито, кучма — виберіть по одній букві так, щоб знову залишилися знані слова. Вибрані букви складаються на назву одного галицького міста.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК.

ЗА СІЧЕНЬ.

І. Хрестиківка. Значення слів. Прямовисно: 2. Козак; 6. Пані; 8. Іран; 11.

Тран; 12. Нора; 13. Огонь; 16. Таї; 18. Око; 19. Сак; 21. Жар; 23. Гак; 25. Отара; 26. Азори. — Прямовисно: 1. Марка; 2. Кіно; 3. Замок; 4. Кінь; 5. Чарка; 6. П. Т.; 7. На; 9. Ро; 10. На; 14. Гора; 15. Нора; 16. Трон; 17. Іжак; 19. Скот; 20. Клич; 22. Ар; 24. Аз.

II. Скринькова загадка: 1—2 = кора, 3—4 = лоза, 5—6 = мова, 7—8 = каро.

III. Числова загадка: Нова радість стала.

ЗА ЛЮТИЙ.

IV. Хрестиківка. — Значення слів. Поземно: 1. Короп; 4. Кюск; 7. Іра; 8. Око; 10. Лин; 11. Коломия; 12. Кра; 13. Сто; 15. Сад; 17. Канал; 20. Ігор; 21. Диво; 22. Париж; 23. Тарас. — Прямовисно: 1. Кіно; 2. Рак; 3. Полк; 4. Кома; 5. Оля; 6. Книш; 9. Коран; 13. Стіна; 14. Окопи; 15. Слива; 16. Дро-ва; 18. Ар; 19. Аз.

V. Які це слова?: Ілля, вік, ад, небо, фін, рів, ара, ніс, кат, око. Початкові букви дають: Іван Франко.

VI. Клин: 1. Дараба; 2. барда; 3. ра-да; 4. дар; 5. ад; 6. а.

VII. Магічний квадрат: 1. Ріка; 2. Іран; 3. Каїн; 4. Анна.

VIII. Магічний квадрат: 1. Світ; 2. віра; 3. Іран; 4. Тана.

ЗА БЕРЕЗЕНЬ.

1. Числова загадка. Ключеві слова: свято, юність, тур, Каїн, меблі, корінь, воля.

Шевченкові слова такі: „Свою Укра-їну любіть її во время люте“.

2. Складова загадка: 1. ОкеаН; 2. КАВА; 3. вТорій; 4. тЕреМ; 5. бРАТІ; 6. сИлаЧ; 7. іНдиК; 8. мАркО. Другі букви цих слів, прочитані зго-ри вниз, дають: „Катерина“, а останні „Наймичка“.

3. Скринькова загадка. Розгадка:

1	2	3
о	вес	ло
4	5	6
лу	на	род
7	8	9
Та	і	род
10	11	12
ні	де	кан

ЗА КВІТЕНЬ—ТРАВЕНЬ.

1. Хрестиківка: Охрім, коран, бал-ка, ліжко, дупло, крило, ступа, блюза, німці.

2. Складова загадка. Значення слів: 1. Дятель; 2. єпархія; 3. вимога; 4. ідіот; 5. дощівка; 6. владики; 7. Ав-стрія; 8. гетьман; 9. Аляска.

Перші і треті букви цих слів, читані згори вниз дають приказку: Де від-вага, там і щастя.

КОШИЧОК ЯЄЦЬ — ВІДПОВІДЬ.

— Ти мала 25 яєць, — сказав верш-ник. Коли рахувала по п'ять, тобі не лишилось ні одного зайвого, значить, число твоїх яєць ділилось на 5 без решти. Таких чисел багато: 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35 і так далі. Але з них тре-ба вибрати таке число, яке при ділен-ні на 2, на 3, на 4 дає ще решту 1. А таке число є тільки одно, а це число — 25.

Він купив 25 яєць і дав їх Галі.

ЯК ВИТЯГАТИ БДЖОЛЯЧЕ ЖАЛО?

Коли вам запустить бджола жало, не витягайте його пальцями! Коли ма-єте під руками ножиці або гострий ніжик, то відотніть вистаючу части-ну жала попри саму шкіру, бо коли здавите її пучками пальців, то із сти-сненого жала бджолячої отрути піде під шкіру ще більше. Частину жала, що залишилась в тілі, опісля легко видобути голкою або можна й зали-шити під шкірою. Зчасом шкіра сама його викине.

НІХТО, НІДЕ, НІКОЛИ.

Візьми горішок, сховай у долоню і скажи товаришам:

— Знаєте, що я вам можу показа-ти? Я покажу вам річ, що її ви ніко-ли не бачили, і я ніколи не бачив, і ніхто ніколи не бачив. І більше ні-хто її ніколи не побачить — ні я, ні ви, і ніхто на світі!

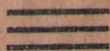
Товариші напевно даремне будуть пробувати вгадати, що це за річ.

А ти розколи шкаралупу, видобудь і покажи їм горішок, поклади його в рот і з'їж.

Отак вийде, що ти додержав своє слово.

Ігри сірниками

1. На столі лежать три сірники. Як узяти середній сірник з середини, не рухаючи його?

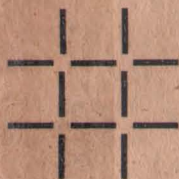

2. Як з 4 сірників, не ламаючи їх, зробити 10?

3. Як з 6 сірників скласти чотири рівнобічні трикутники?

Тут чотири квадрати. Вони складені з 16 сірників. Як з цих 16 сірників скласти п'ять таких же квадратів?

5. Переклади 3 сірники так, щоб дістати 3 квадрати.

6. На столі лежать три купки сірників. В одній купці 11 сірників, в другій — 7, в третій — 6 сірників.

Завдання просте: треба зрівняти всі три купки, щоб у кожній було по 8 сірників. При цьому обов'язує таке правило: до кожної купки можна додавати лишень стільки сірників, скільки в ній є. Наприклад, коли в купці є 6 сірників, то додати до неї треба тільки 6.

Оце завдання можна виконати в трьох ходах.

ВІДПОВІДІ.

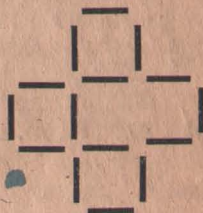
1. Один із крайніх сірників треба покласти поруч другого крайнього.

2.

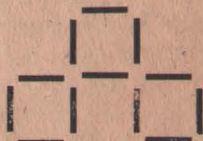

3. Треба зложити з 3 сірників на столі трикутник, а до кожного його кута приставити кінці 3 сірників, що залишились, а горішні їх кінці злучити разом так, щоб повстал піраміда.

4.

5.

6. Першим ходом візьми 7 сірників з купки 11 сірників і додай до купки з 7 сірниками. Дістанеш три купки: 4, 14 і 6 сірників. З купки 14 сірників візьми 6 і додай до купки з 6 сірниками. Дістанеш три купки: 4, 8, 12. Візьми 4 сірники з купки 12 сірників і додай їх до купки з 4 сірниками.

Готово: 8, 8 і 8!

„Малі Друзі”, часопис для української дітвори. Виходить раз у місяць. Видає: „Українське Видавництво”, Краків—Львів, Відділ у Львові, вул. Угорська ч. 21. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів—Lemberg, Ungarnstrasse 21, або: Краків—Krakau, Reichsstrasse 34. Verlag: Ukrainischer Verlag Krakau, Reichsstrasse 34, Zweigstelle Lemberg, Ungarnstrasse 21. Druck: Buchdruckerei N. 8. Lemberg. — Передплата: річно 15 зол., піврічно 8 зол. Ціна числа 1.50 зол. — Редагує й за редакцію відповідає Б. Говшовський. Ілюстрації зладили: О. Судомора і В. Хомутник.

Зозуленько

Закуй мені, зозуленько,
У зеленому гайку:
Скільки в мене літ щасливих
Буде на віку?
— Ку-ку! Ку-ку!...

Закувала зозуленька
Раз, і два, і три, і п'ять...
Я стараюсь у затінку
Пильно рахувать.
— Ку-ку! Ку-ку!...

Довго-довго так кувала,
Аж я збилась на лічбі...
Буду далі рахувати
Мамі, — не собі!
— Ку-ку! Ку-ку!...

Відпочила зозуленька,
Та й знов за своє:
Це ж вона моїй матусі
Доленьку кує!
— Ку-ку! Ку-ку!...

Буду добре пильнувати
Точної лічбі:
Скільки років мамі жити
В світі без журби?
— Ку-ку! Ку-ку!...

Похвалюся вдома мамі,
Що зозуля у гайку
Віщувала їй багато
Щастя на віку.
— Ку-ку! Ку-ку!...

Ол. Варавва.

